

राज्यातील शेतकऱ्यांना रासायनिक खताचा साठा
व पुरवठा करण्यासाठी महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास
महामंडळ मर्यादित, मुंबई यांना राष्ट्रीयकृत बँकेकडून
घ्यावयाच्या रु.१३५ कोटी रकमेच्या कर्जास
शासन हमी मंजूर करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
शासन निर्णय क्रमांक : शाहमी-२०११/कृवपदुम/प्र.क्र.४६/अर्थवळ,
दिनांक :- १८ मे, २०११

- याचा -१) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.शाहमी -२०११/प्र.क्र.६८/शा.हमी, दि. ५.११.१९९९.
२) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.शाहमी -२००८/प्र.क्र.१८/शा.हमी, दि.२८.४.२००८
३) महाव्यवस्थापक (विवले) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, गोरगांव, मुंबई
यांचे संदर्भ क्र.खते-खरेदी/शा.हमी/२०११/००५८५, दि.१३.४.२०११ चे पत्र.

प्रस्तावना:

खरीप हंगाम २०११ साठी राज्यातील मागणीच्या तुलनेत खताच्या पुरवठ्यातील तूट भरून काढण्यासाठी केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार केंद्र शासनाने नियुक्त केलेल्या मे.इंडियन पोटॅश लिमिटेड, जुवारी व आरसीएफ या खत कंपन्याकडून युरिया/डीएपी/संयुक्त खताची आयात करून रासायनिक खताचा संरक्षित साठा करून राज्यातील शेतकऱ्यांना वेळेवर पुरवठा करण्यासाठी महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, मुंबई या संस्थेची 'नोडल एजन्सी' म्हणून नियुक्ती करण्याचा तसेच एप्रिल, २०११ ते जुलै, २०११ या चार महिन्यांच्या कालावधीमध्ये खरीप २०११ साठी ४.०० लाख मे.टन खताचा संरक्षित साठा करण्यास मान्यता देण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. याप्रमाणे युरिया ०.३७५ लाख मे.टन, डीएपी ०.५६२ लाख मे.टन, संयुक्त खत ०.५६३ लाख मे.टन असे एकूण १.५ लाख मे.टन खत आयात करून, संरक्षित साठा करण्याकरिता महामंडळ उपराज्याच्या शिफारशीच्या अनुषंगाने शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांना रु.१३५ कोटी (रुपये एकशे पत्तीस कोटी फक्त) चे कर्ज शासन हमीवर राष्ट्रीयकृत बँकेकडून घेण्यासाठी व सदर कर्जास दिनांक ३१.१२.२०११ पर्यंत शासन हमी मंजूर करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :

राज्यातील शेतकऱ्यांना वेळेवर रासायनिक खतांचा पुरवठा करण्यासाठी युरिया ०.३७५ लाख मे.टन, डीएपी ०.५६२ लाख मे.टन, संयुक्त खत ०.५६३ लाख मे.टन असे एकूण १.५ लाख मे.टन खत पुरवठादार कंपन्याकडे मागणी करण्याकरिता सध्याच्या आंतरराष्ट्रीय दराप्रमाणे रु.१३५ कोटी इतकी रक्कम पुरवठा करणाऱ्या खत कंपन्यांना मागणी आदेशासह महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांनी अदा करण्याची आवश्यकता आहे. सबब, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ (ऋणको) यांना रु.१३५ कोटी इतके कर्ज राष्ट्रीयकृत बँकेकडून शासन हमीवर घेण्यास मंजूरी देण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे. त्यानुसार महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ यांना निविदा प्रक्रियेनुसार कमीतकमी व्याजदर असलेल्या राष्ट्रीयकृत बँकेकडून (धनको) कृषि व पदुम विभागाच्या मान्यतेने रु.१३५ कोटी (अक्षरी रुपये एकशे पत्तीस कोटी फक्त) इतके कर्ज घेण्यासाठी शासन हमी मंजूर करण्यात येत आहे.

२. सदर शासन हमी वरील कर्ज रुपये १३५ कोटीपर्यंत आवश्यकतेनुसार उचलण्याची मुदत दिनांक ३१ डिसेंबर, २०११ पर्यंत वैध राहिल.
३. धनको बँकेसमवेत शासन हमीवर घेण्यात येणाऱ्या कर्जासंबंधी करण्यात येणाऱ्या करारपत्रात खालील अटी व शर्तीचा समावेश करण्यात यावा. करारनाम्याशिवाय किंवा करारनामा स्वाक्षरीत होण्यापूर्वी बँकेने कर्ज संविदरीत केल्यास शासन हमी अत्रून ठरेल.
- अ) धनको बँकेकडून घेण्यात येणाऱ्या कर्जाचा वापर फक्त केंद्र शासनाच्या निदेशानुसार व शासनाने/मंत्रीमंडळ उपसमितीने मान्यता दिल्याप्रमाणे युरिया/डीएपी/संयुक्त खताची आयात करून, त्याच्या संरक्षित साठ्याकरिताच करण्यात यावा.
- ब) कर्ज देणा-या धनको बँकेमध्ये महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ या संस्थेच्या नावे एक स्वतंत्र खाते (Escrow A/c) उघडण्यात यावे. उपरोक्त खात्यातून शासन हमीवर घेतलेले रु.१३५ कोटी व त्यावरील व्याजापोटी बँकेला देय असलेली रक्कम खत विक्रीतून जमा झालेल्या रकमेतून बँकेने परस्पर तात्काळ कापून घ्यावी. तद्नंतर फक्त कर्जाच्या शिल्लक रकमेवर व्याजाची आकारणी बँकेने करावी.
- क) ऋणकोने प्रचलित दराने युरिया/डीएपी/संयुक्त खताच्या पुरवठ्याची आगावू मागणी (Advance booking) नोंदविणाऱ्याकडून प्रथम खताच्या विक्री किंमतीच्या कमीत कमी २५% नोंदणी रक्कम वसूल करावी. अशा मागणीमुळे प्राप्त होणारी रक्कम सदर महामंडळाने उपरोक्त खात्यात जमा करावी. आयातीत युरिया/डीएपी/संयुक्त खताच्या उपलब्धते संबंधीची माहिती महामंडळाने मागणी नोंदविणाऱ्यांना द्यावी. तसेच खताच्या आयातीत युरिया/डीएपी/संयुक्त खताचा पुरवठा करता आला नाही तर योग्य त्या व्याजासह नोंदणीची रक्कम परत करण्यात येईल असेही त्यांना स्पष्ट करण्यात यावे.
- ड) आयातीत युरिया/डीएपी/संयुक्त खताची विक्री तत्परतेने करण्यात यावी व विक्रीपोटी प्राप्त होणारी रक्कम उपरोक्त खात्यात तत्परतेने जमा करण्यात यावी. आयातीत युरिया/डीएपी/संयुक्त खत राज्यात ज्या ठिकाणी प्राप्त होईल त्याच ठिकाणी त्याची विक्री करण्यात यावी. इतर ठिकाणी, देशांतर्गत उद्दत्त असेल त्या युरिया/डीएपी/संयुक्त खताची विक्री करण्यात यावी.
- इ) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाने शासनाच्या निदेशाप्रमाणे खताच्या साठ्याचा जास्तीत जास्त खप देवा यासाठी प्रयत्न करावेत.
- ई) खताचा साठा संरक्षित ठेवण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाची राहिल. संबंधित कर्ज देणा-या धनको बँकेने त्याबाबत वेळोवेळी खात्री करावी.
- प) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेकडून शासनास देय असलेल्या हमीशुल्काचा शासनास भरणा केल्याशिवाय संबंधित बँकेने कर्ज मंजूर / वितरित करू नये.
- फ) धनको बँक ही राज्य शासनाच्या पूर्व अनुमतीशिवाय महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबईला या आदेशामध्ये विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा अधिक कर्ज देणार नाही. तसेच सदर प्रयोजनासाठी ऋणको महामंडळ इतर कोणत्याही वित्तीय संस्थेकडून कर्ज घेणार नाही. तसेच सदर शासन हमीचा वापर धनको बँक / ऋणको संस्थेस चक्रीय पध्दतीने करता येणार नाही.
- भ) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाकडून कर्जाच्या परतफेडीबाबत अथवा व्याजाची रक्कम देण्याबाबत होणाऱ्या कसुरीची ९० दिवसांच्या आत शासनास सूचना देणे धनको बँकेवर बंधनकारक असेल.
- म) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई या महामंडळाकडील कर्ज वसूलीसाठी सर्वतोपरी प्रयत्न केल्याशिवाय धनको बँकेला हमी पूर्ततेकरीता शासन हमीची प्रतिभूती म्हणून वापर करता येणार नाही.

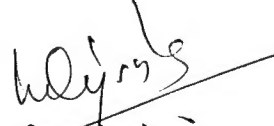
धनको बँकेकडून शासन मान्यतेने महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबईच्या चल/अचल मालमत्तेची विक्री / लिलाव (Auction) करून, वसुलीचा निर्णय झाल्यास, त्यासाठी एक समिती स्थापन करावी व त्या समितीमध्ये कृषि व पदुम विभाग व वित्त विभाग यांचा प्रत्येकी एक प्रतिनिधी घेण्यात यावा. चल/अचल मालमत्तेची विक्री/लिलाव (Auction) करताना मुल्यंकन त्रयस्थ संस्थेकडून शासन नियमानुसार व शासनाच्या मान्यतेने करणे आवश्यक राहिल. तसेच उक्त समितीमधील शासनाच्या उपस्थित दोन्ही प्रतिनिधींच्या अहवालासह लिलाव प्रक्रियेचे अंतिमीकरणास शासनाची मान्यता घेणे आवश्यक राहिल. या हमी अनुषंगाने न्यायालयीन किंवा अन्य कोणतीही वाद उपस्थित झाल्यास संबंधित प्रशासकीय विभागाने त्याबाबतची पुढील कार्यवाही करणे आवश्यक राहिल.

- घ) सदर हमी फक्त कर्जासाठीच देण्यात येत आहे. धनको बँकेच्या कर्जाची परतफेड करण्यास विनंती झाल्यास त्याकरिता आकारण्यात आलेल्या व्याज, दंडनीय व्याजाकरीता व इतर कोणत्याही देय रकमांसाठी शासन हमी लागू होणार नाही.
 - च) धनको बँक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांच्या आर्थिक स्थितीबाबतचा अहवाल सोबत जोडलेल्या प्रपत्र-अ मध्ये शासनास दर सहा महिन्यांनी (दि.३१ मार्च /३० सप्टेंबर) सादर करील.
 - ज) नियत दिनांकास हमीशुल्क वसूल करण्याची व शासन हमीवरील घेतलेल्या कर्जाच्या परतफेडीबाबत संनिघंत्रणाची जबाबदारी सहसचिव/ उपसचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांची राहिल. वरील (अ) ते (ल) पैकी कोणत्याही अटीचा भंग झाल्यास शासन हमी अवैध होईल.
४. महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई साठी रु. १३५ कोटीची हमी वरील अटी तसेच वरील वाचा अ.क्र.१ व २ येथील शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेल्या खालील अटी व शर्तीच्या अर्थात राहिल:-
- अ) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई हे Principal Debtor राहतील.
 - ब) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबईने धनको बँकेकडून उपलब्ध होणाऱ्या कर्जाबाबत आढावा घेऊन त्यासंबंधीच्या त्रितीय मर्यादा शासनाकडून निश्चित करून घ्याव्यात.
 - क) धनको बँकेकडून घेतलेल्या कर्जाचा वापर महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचा शासन निर्णयात नमूद केलेल्या प्रयोजनाव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही प्रयोजनाकरिता करता येणार नाही.
 - ड) आयातीत युरिया /डिएपी/संयुक्त खताची विक्री महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाने रोखीने करावी.
 - ई) धनको बँकने महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाला मंजूर केलेल्या कर्जाच्या आदेशामध्ये नमूद केलेल्या परतफेडीच्या वेळापत्रकानुसार कर्ज फेडीच्या शेवटच्या हप्त्याच्या दिनांकास हमी संपुष्टात येईल. सदर वेळापत्रकात नमूद केलेल्या विहित कालावधीसाठीच शासन हमी लागू राहिल. या कालावधीनंतर संबंधीत धनको बँकेला शासन हमी आवाहनीत करता येणार नाही.
 - फ) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाने दर महिन्याला कर्ज परतफेडीच्या प्रगतीबाबतची स्थिती दर्शविणारी माहिती कृषि व पदुम विभाग / वित्त विभागाकडे सादर करावी.
 - ग) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाने विहित कार्यपद्धतीने लेखा परिक्षित केलेल्या व संस्थेने मान्य केलेल्या संस्थेच्या लेखाची एक प्रत शासनास सादर करावी.

५. हमी शुल्क

- अ) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाला प्र.श.प्र.व. हमीशुल्काचा दर रु.२/- असा राहील. हे हमीशुल्क ज्या कालावधीकरीता देय राहील त्या कालावधीतील कोणत्याही दिवशी कमाल अदत्त असलेल्या कर्ज आणि व्याजाच्या एकूण रकमेवर (Total maximum outstanding amount) देय राहील. Escrow Account मधून महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबईकडून हमीशुल्काचा भरणा प्रथमतः करण्यात यावा.
- ब) हमी शुल्काचा भरणा दर सहा महिन्यांनी करण्यास महाव्यवस्थापक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई हे जबाबदार असतील. प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या ३१ मार्च आणि/ अथवा ३० सप्टेंबर रोजी अदत्त असलेल्या घटना सापेक्ष दायित्वावर (Contingent Liability) देय असलेल्या हमी शुल्काचा भरणा अनुक्रमे १ एप्रिल आणि / अथवा १ ऑक्टोबर रोजी करण्यात यावा.
- क) हमी शुल्काचा भरणा केल्यानंतर त्यामधून प्रथम थकीत हमी शुल्कावरील दंडनीय व्याजाची रक्कम वळती करून घेण्यात येईल. नंतर सर्वात जुन्या थकीत हमी शुल्काची वसुली, त्यानंतर त्यापेक्षा कमी जुन्या हमी शुल्काची वसुली याप्रमाणे रक्कम वळती करून घेण्यात येईल.
- ड) देय हमी शुल्क शासन तिजोरीत भरणा करण्यास महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबईकडून कसूर झाल्यास अशा कसूर केलेल्या थकीत रकमेवर पहिल्या तीन महिन्यासाठी १६ टक्के दराने व त्या पुढील कालावधीसाठी २४ टक्के दराने व्याज आकारले जाईल.
- इ) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाने शासन हमी शुल्काची रक्कम "००७५-संकीर्ण, सर्वसाधारण रीत-१०८-हमी शुल्क" या लेखाशीर्षाखाली शासकीय कोषागारात भरणा करावी. महाव्यवस्थापक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांनी महामंडळाकडून देय असलेली हमी शुल्काची रक्कम शासकीय कोषागारात नियमितपणे भरणा केली जाते याची खात्री करून घ्यावी.
- ई) हमी शुल्क भरल्याच्या पृष्ठयर्थ चलनाची साक्षीकृत प्रत कृषि व पदुम विभागाने वित्त विभागास साक्षेपाने पाठवावी.
- ण) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ यांनी देय हमीशुल्काचा भरणा केला नाही तर सदर हमीशुल्क धनक्राे वैक शासनाकडे भरणा करेल व महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाकडून वसूल करेल, अन्यथा शासन हमी अर्बेध ठरेल.
६. हा शासन निर्णय कृषि व पदुम विभागाच्या नस्ती क्र. *राखते-२०१०/प्र.क्र.३४७/ भाग-२/१७-अे वरील प्रस्ताव व वित्त विभागाच्या शासन हमी क्र. ३/२०११-२०१२ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
७. महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई समवेत कर्ज घेण्यासंबंधी करावयाच्या करारपत्रावर स्वाक्षरी करण्याकरिता कृषि व पदुम विभागातील संबंधीत सहसचिव/ उपसचिव व वित्त विभागातील उप सचिव (अर्थवळ) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रवीण पटोकरे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) राज्यपालाचे सचिव,
- २) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

- ३) उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- ४) सर्व विधानमंडळ सदस्य, विधानमंडळ, मुंबई,
- ५) राज्य मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
- ६) महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
- ७) महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
- ८) ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानभवन सचिवालय, मुंबई (५ प्रती)
- ९) बहुजन समाज पार्टी, डी-१, इन्सा इटमेंट, आझाद मैदान, मुंबई
- १०) भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बॅरेक्स क्र १, योगक्षेमसमोर, वसंतराव भागवत चौक, नरीमन पॉईंट, मुंबई- ४०००२०,
- ११) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी ३१४, राजभवन, एस.व्ही.पटेल रोड, मुंबई- ४०० ००४,
- १२) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी(माक्सवारी) महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, स्लोथ मिल पॅलेस, वरली, मुंबई-४०० ०१३,
- १३) इंडियन नॅशनल काँग्रेस पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई- ४०००२५,
- १४) नॅशनॅलिस्ट काँग्रेस पार्टी, राष्ट्रवादी भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मुंबई- २१,
- १५) शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई-४०००२८,
- १६) प्रधान सचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
- १७) महाव्यवस्थापक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, कृषि उद्योग भवन, दिनकरराव देसाई मार्ग, आरे दुग्ध वसाहत, गारेगांव (पूर्व), मुंबई-४०० ०२५.
- १८) वित्त विभाग (साउ / व्यय-१ / ऋण व हमी नियंत्रण कक्ष) मंत्रालय, मुंबई.
- १९) कार्यासन अधिकारी, १७-अ कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२,
- २०) राष्ट्रीयकृत बँक, (महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्या. मुंबई यांचे मार्फत)
- २१) लिफ्ट नरती -अर्थमंडळ

ANNEXURE A

Proforma in which the information in respect of repayment of loan and financial liability of the borrower is to be submitted by the lending institute to the Government every six month (1st April/ 1st Oct)

- 1 Name of Lending Institute:
- 2 Principal Debtor:
- 3 Name of Administrative Dept:
- 4 Guarantee No:
- 5 Date of Validity of Guarantee:
- 6 Report for the period from: To

Guarantee & Repayment during the period (Rupees)

		Principal	Interest	Total
1	Outstanding guarantee at beginning of the period			
2	Additional guarantee sanctioned, if any during the period			
3	Total Outstanding (1 + 2)			
4	Repayment of loan			
5	Balance at end of the period (3 - 4)			
6	Amount Credited in to Escrow A/C			
7	Net Balance (5 - 6)			

7 Payment of Guarantee fees (Rupees)

	Outstanding Amount	G . F.	Penal Fee	Total
1	Outstanding at the Beginning			
2	G. F. Paid (Rs.)			
3	Date			
4	Challan No.			
5	Balance at end of the period (1 - 2)			

8 Types of assets taken as security against amount of loan / outstanding

Description Secured	Estimated Value	How
(i)		
(ii)		
(iii)		
Total		

(P.T.O.)

9. Types of inspection of assets / due diligence by lending institute during last 6 months to ensure loans are properly secured.	
10. Financial Health of Principal Debtor (I) Total Turnover of the Principal Debtor (II) Total Profits (iii) % of profits as % of loan amount	
11. Is in the opinion of lending institute, the borrowing institute in a position to service the debt against which government guarantee is given	
12. Is in view of the lending institute, the borrowing institute being managed efficiently	
13. If not, type of corrective action proposed to be taken by lending institute	
14. Has the lending institute ensured that no further loans have been taken by the borrowing institute since the government guarantee was given	
15. Has the lending institute ensured that the guarantee fees has been paid to the Government in order to keep the guarantee alive and valid	